

Τα «Αστραφτερά πεδία» της Σώτης Τριανταφύλλου ροκάρουν αδυσώπητα

Η Α.Υ. διάβασε το νέο της βιβλίο και μίλησε με τη συγγραφέα

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΑΡΑΘΑΝΟΥ

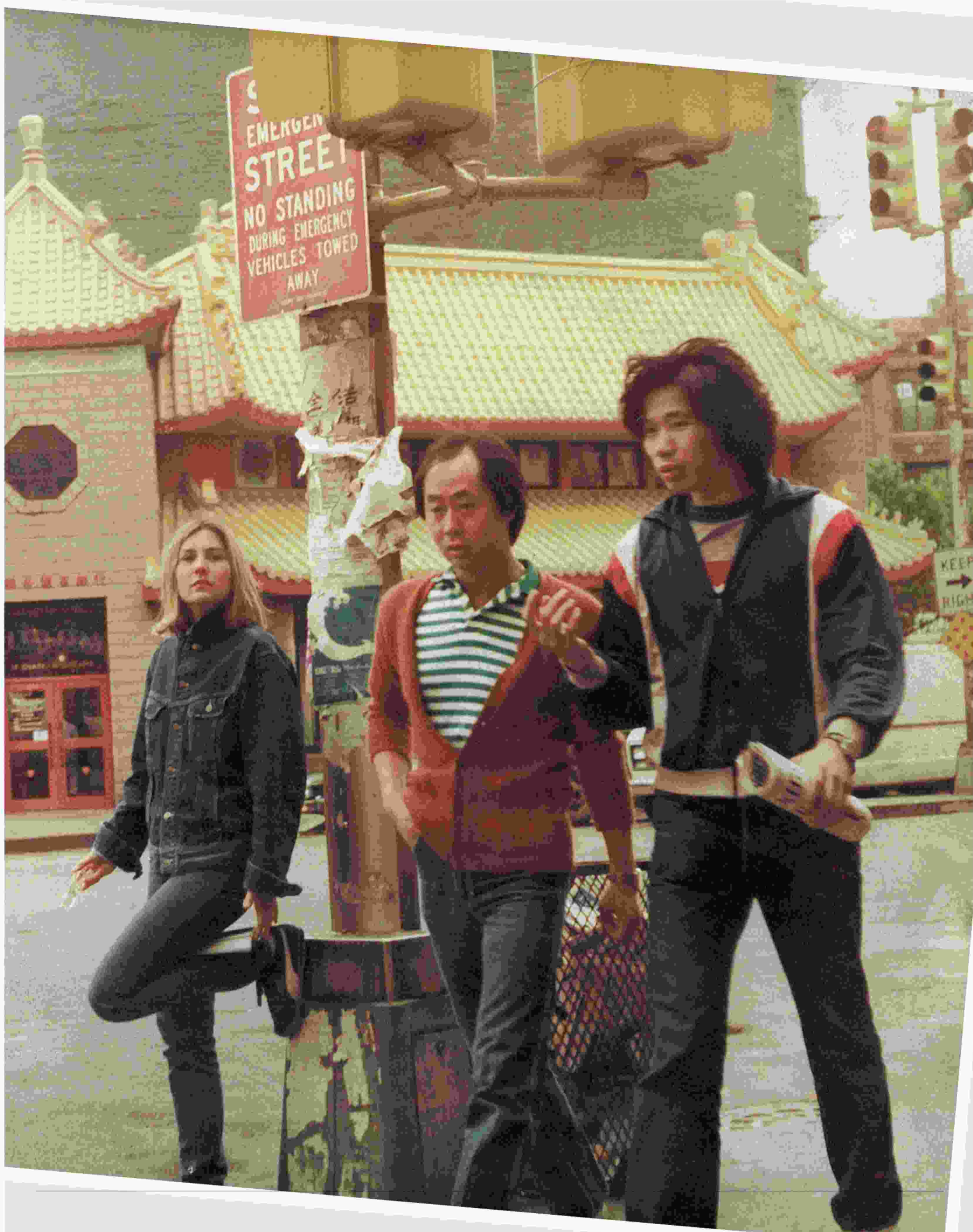
Η σημαντικότερη ελληνίδα συγγραφέας εξιστορεί τη συναρπαστική διαδρομή της σε πρώτο πρόσωπο. Στα «Αστραφτερά πεδία» που μόλις κυκλοφόρησαν από τις εκδόσεις Πατάκη, η Σώτη Τριανταφύλλου επιστρέφει στις αφηγηματικές περιοχές που ξεκίνησε να διασχίζει το 2009 με το «Ο χρόνος πάλι». Το θέμα του βιβλίου είναι η Σώτη και κάθε του σελίδα αφορά τη ζωή της – μαζί και τη δική μας, μαζί και όλων όσων τη διαβάζουν αφοσιωμένα από τις αρχές της δεκαετίας του ενενήντα.

Τα «Αστραφτερά πεδία» είναι ένας μεγάλος διάλογος της συγγραφέως με τους αναγνώστες, και ταυτόχρονα ένα οδοιπορικό στο χρόνο και στη σύγχρονη ιστορία, στις μεγάλες πόλεις, τις μεγάλες ιδέες, τις πολιτικές, κοινωνικές και φιλοσοφικές θεωρίες, τη μέθεξη του ροκ, τη λατρεία για το highway και τα γρήγορα αυτοκίνητα, τις δεκάδες αναφορές σε ταινίες και βιβλία. Είναι ο εκθαμβωτικά αντικομορμιστικός κόσμος της Σώτης Τριανταφύλλου συμπυκνωμένος σε έναν τόμο. Να τι είχε να μας πει η ίδια για τα «Αστραφτερά πεδία».

►

Η Σ.Τ. στην China Town της Νέας Υόρκης το 1982

ATHENS VOICE, Διεύθυνση: Χαρ. Τρικούπη 22

τηλ: 2103617360, 369, email: info@athensvoice.gr, σελ: 12-14, επιφάνεια: 304892

7 χρόνια μετά το «Ο χρόνος πάλι» θα μπορούσε το νέο αυτό το βιβλίο να τοποθετηθεί πλάι του στο ράφι σαν δεύτερο μέρος μιας άτυπης αυτοβιογραφίας; Ας πούμε. Όσο περνά ο καιρός οι άνθρωποι λένε όλο και περισσότερο τα πράγματα με το όνομά τους. Κι εγώ επίσης. Σε άλλα εφτά χρόνια μπορεί να γράψω κάτι ακόμα πιο κοντά στην αλήθεια των πραγμάτων.

Σε κιντοποιεί προπάντων η επιθυμία να ανοίξεις διάλογο με τους αναγνώστες σου; Ή να κουβεντιάσεις με τον εαυτό σου; Μάλλον να ενθαρρύνω έναν ευρύτερο διάλογο. Παραμείναμε σιωπηλοί για πολλά χρόνια. Και να πού οδηγηθήκαμε. Ήμασταν ψιθυριστές σε ένα καθεστώς ομοιόμορφου δημόσιου λόγου. Ή, αποφεύγαμε να εκφραστήμε για να μη δυσαρεστήσουμε φίλους και γνωστούς. Η υπερβολική ανοχή είναι το ίδιο επικίνδυνο με τη μισαλλοδοξία.

Πώς ακριβώς κατέληξες στη διάρθρωση των αστραφτερών σου πεδίων; Υπάρχουν μικρά και μεγάλα εδάφια που περνούν από το ροκ εν ρολ στην πολιτική, από τη θρησκεία στο γράψιμο, από τα αυτοκίνητα στον υπαρξισμό και από πλειάδα άλλων θεμάτων, όλα αυτά με κάμποσα εμπόδια διηγήματα. Το αποτέλεσμα θυμίζει τη «Χαρούμενη γνώση» του Νίτσε, και ως αναγνωστική εμπειρία είναι ευδαιμονικά απείθαρχη. Το βιβλίο είναι η τοιογραφία ενός κόσμου, του δικού μου κόσμου: βιβλία, αυτοκίνητα, μουσικές, δρόμοι, σπουδές Ξανά και Ξανά. Η αναζήτηση του σημείου φυγής που όλο απομακρύνεται. Όπως σημειώνω στο οπισθόφυλλο, τα «Αστραφτερά πεδία» θα μπορούσαν να γίνουν πέντε-έξι τόμοι... Περνούσα από το ένα θέμα στο άλλο μέσα στο μυαλό μου.

Έχεις πραγματοποιήσει πολλά, ωστόσο κοιτώντας πίσω σκέφτεσαι: «Δεν έκανα ό,τι μπορούσα – όχι, δεν έκανα ό,τι μπορούσα». Τι θα δοκίμαζες διαφορετικά αν μπορούσες να γυρίσεις στην αρχή της πίστας; Όλα θα τα έκανα διαφορετικά. Θα είχα γίνει μια άλλη. Είμαι προϊόν μιας οπισθοδρομικής κοινωνίας: η παιδική μου ηλικία στη δεκαετία του 1960, όταν η χώρα μας άλλαζε, με στήριξε στις τρομερές δυσκολίες που αντιμετώπιζα αργότερα στην Ελλάδα των αντάρτικων, της «επιστροφής στις ρίζες», της θλιβερής μετριοκρατίας. Προσπαθούσα να βάλω τάξη στο χάος γύρω μου. Αν άρχιζα λοιπόν από την αρχή, δεν θα έμπαίνα σ' αυτόν τον κόπο: θα έφρευγα ακόμα πιο νωρίς από την Ελλάδα και θα ακολουθούσα μια πορεία στη φυσική, στη χημεία, στην εκπαίδευση, σε κάτι τέτοιο. Αυτό που λέω είναι μια υπόθεση: δεν θέλω να ενθαρρύνω κανέναν να εγκαταλείψει την Ελλάδα αυτή τη στιγμή – αντιθέτως, πιστεύω ότι πρέπει να βοηθήσουμε τη χώρα μας όπως μπορούμε.

Αθήνα, Παρίσι, Νέα Υόρκη, και όλοι οι ενδιάμεσοι σταθμοί ενός χάρτη διάσπαρτο διαβάσματα, μουσικές, ταινίες, ιδέες. Πού αισθάνεσαι περισσότερο σαν στο σπίτι σου; Παντού αισθάνομαι άνετα και την ίδια στιγμή μέλος μιας συντριπτικής μειοψηφίας. Συνηθίζει κανείς... Πατρίδα πάντως είναι ο τόπος όπου μπορούμε να είμαστε διεκδικητικοί.

«Ζούσα τη μικρή μου ζωή σε μια τιποτένια πόλη... Δηλώνεις ευγνώμων προς την Αθήνα μόνο όταν αναλογίζεσαι τις ύαινες που περιφέρονταν στο κέντρο της Αντίς Αμπέμπα. Πατί ωστόσο δεν παύεις να επιστρέφεις κοντά της; Το σπίτι μου, η κατάφυτη βεράντα μου... Οι φίλοι μου... Η ελληνική γλώσσα.

Μπορεί κανείς στις μέρες μας να ζησει ελεύθερος με ένα αυτοκίνητο κι ένα γεμάτο ρεζερβουάρ, όπως στις ταινίες που τόσο σου αρέσουν; Εάν όχι, τι έχει αλλάξει; Ο κόσμος έχει αλλάξει. Όπου και να πας σε κατακλύζει ο μαζικός τουρισμός, τα λιπαρά πλήθη. Ο κόσμος έχει χάσει τη μοναξιά του.

Your life was saved by rock'n'roll: «Αν άκουγες ροκ εντ ρολ, ήσουν κοσμοπολίτης χωρίς ρίζες, αντιφρονών – αποτελούσες μέλος μιας υπόγειας κοινότητας. Σε είχε αγγίξει, με τη χάρη της, η μουσική». Ποιο είναι το καινούργιο ροκ εντ ρολ; Υπάρχει; Δεν ξέρω. Είμαι προσκολλημένη στα παλιά. Τελευταία έπαψα να πηγαίνω ακόμα και σε συναυλίες. Οι μουσικοί που μου αρέσουν πεθαίνουν – they drop like flies. Στο εξής, αντί για συναυλίες θα πηγαίνω σε κηδείες.

Η ατμόσφαιρα που περιγράφεις στη Φυσικομαθηματική της Αθήνας δεν είναι καθόλου κολακευτική για την ακαδημαϊκή ζωή – για να το θέσω κομψά. Πατί όμως παραμένει απaráλλακτη, σε κάθε σχολή; Πέρασα πάρα πολύ άσχημα στο ελληνικό πανεπιστήμιο – τόσο στη ΦΜΣ όσο και αργότερα στη Γαλλική Φιλολογία – και πράγματι δεν έχει αλλάξει τίποτα στα τελευταία σαράντα χρόνια. Οι λιγοστοί ευσυνείδητοι καθηγητές φοβούνται μήπως τους επιτεθούν οι βάνδαλοι. Το περιβάλλον είναι καταθλιπτικό. Κομματοκρατία, διάλυση, χαμηλό επιστημονικό επίπεδο.

Οι φωτισμένοι άνθρωποι είναι ικανοί και πρόθυμοι να σκοτώσουν τις αγαπημένες τους ιδέες, αναφέρεις. «Τότε ήμουν εκείνος, τώρα είμαι αυτός». Σκοτώνεις τακτικά αγαπημένες ιδέες; Πώς αλλιώς εξελίσσεται ο άνθρωπος; Με το να καθλώνεται σε ιδέες που διαψεύδονται από τον χρόνο; Οι άνθρωποι που διακηρύσσουν τη συνέπιά τους είναι απλώς ανόητοι. Πώς θα ήταν η ζωή μας αν σε όλη της τη διάρκεια είχαμε, για παράδειγμα, τα ίδια γούστα; Πώς θα φαινόνταν αν κυκλοφορούσα σαν χίπι το 2016 όπως κυκλοφορούσα το 1973; Όσο περισσότερη αμνηστία βιώθουμε για το παρελθόν μας τόσο μακρύτερο δρόμο έχουμε διανύσει.

Είναι η αδυναμία μας να σκοτώσουμε τις παλιές ιδέες μια από τις ρίζες του συλλογικού προβλήματός μας; Μια από τις ρίζες. Υπάρχουν κι άλλες, θεμελιώδεις. Δεν έχουμε αποφασίσει τι κοινωνία θέλουμε, τι οικονομικό και κοινωνικό μοντέλο.

«Θεός δεν υπάρχει» στα «Αστραφτερά πεδία». Ο καθένας κρίνεται μόνο από τις πράξεις του. Η εκκλησία ωστόσο δεν υποχωρεί από τη δημόσια σφαίρα, αντίθετα υπαγορεύει όρους στο Μαξίμου. Πώς σου φάνηκε όλη αυτή η ιστορία της διαμάχης για τα Θρησκευτικά Πώς σχολεία; Αφού δεν μπορούμε να ασκήσουμε αριστερή πολιτική στην οικονομία, ας ικανοποιήσουμε τους επαναστάτες του γλυκού νερού: χάρη στους αναρχικούς που σπάνε κάθε Σαββατοκύριακο το κέντρο της Αθήνας και δέθεν πολιτειακή ανεξαρτησία στο μάθημα των Θρησκευτικών. Για ένα ζήτημα τόσο καίριο όπως είναι ο χωρισμός Εκκλησίας-Κράτους χρειάζεται προετοιμασία, δημόσιος διάλογος, τολμηρές αποφάσεις. Όχι να γλιστράμε ύπουλα σε σχολικά βιβλία ποιήματα του Άσιμου περί θεού-μπαγάσα. Αυτά είναι γελοιοίτες και φέρνουν το αντίθετο αποτέλεσμα. Η αριστερά νομίζει ότι όλοι σκέφτονται σαν εκείνη: η πλάνη του μικρόκοσμου. Όταν ο Συνασπισμός ήταν κόμμα του 4% τον ψήφισα κι εγώ. Για δύο αιτήματα: το σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης και τον χωρισμό εκκλησίας-κράτους. Και ευχόμουν να παραμείνει κόμμα του 4% πιέζοντας το κοινοβούλιο σε αυτές τις κατευθύνσεις. Αλλά δημιουργήθηκε ένα τέρας και φταιμε όλοι.

Να επιχειρήσουμε μια μικρή μνεία και στην ελληνίδα μάνα ως πηγής της εθνικής μας ιδιαιτερότητας και στον ρόλο της ως τροφού του «μυδενιστή-μαμόθρεφτου»; Το οιδιπόδειο σύμπλεγμα του Νότου, της Μεσογείου, δημιουργεί ελλειμματικούς πολιτισμούς. Οι άνθρωποι δεν ενθλιώνονται, άρα δεν αναλαμβάνουν ευθύνες, ζητούν από το «κράτος» να παίξει τον ρόλο της μαμάς τους. Οι γυναίκες παραπονιούνται για τα κοινωνικά βάρη και για το πόσο υποφέρουν από τους άνδρες. Οι άνδρες όμως είναι κατασκευάσματα των γυναικών. Η μητρότητα είναι ένδειξη μιας εξέλιξης του πολιτισμού: οι βάρβαροι δεν αναγνωρίζουν την παιδική ηλικία – τα παιδιά είναι αναλώσιμα. Ο πολιτισμός ολοκληρώνεται ότι συνυπάρχει η πατρότητα, όταν η πατρότητα εξισώνεται με τη μητρότητα. Είμαστε μακριά απ' αυτό.

Δεν παύεις να κατακρίνεις τη γενικευμένη απάρεσκα των Ελλήνων προς κανόνες και νόμους. Πώς αλλάζει κάτι τέτοιο; Αν καταλάβουμε ότι οι κανόνες μάς προστατεύουν, ότι δεν μας περιορίζουν, θα έχουμε ήδη διανύσει τον μισό δρόμο. Για να αλλάξει χρειάζεται πολιτική παιδεία, και πριν από την πολιτική παιδεία χρειάζεται επιβολή του νόμου και δίκαιη τιμωρία για την παραβίασή του.

Αν χρησιμοποιήσουμε το «Ο χρόνος πάλι» σαν πυξίδα ανάμεσα στην απαρχή της χρεοκοπίας και στο σήμερα, διαπιστώνεις οποιοδήποτε είδος μεταστροφή; Έστω και διστακτικά; Η μήπως βρισκόμαστε στο ίδιο σημείο, προσκολλημένοι στο «δικαίωμα στην τεμπελιά»; Μα εμείς εξελέξαμε κυβέρνηση που εμφορείται από τέτοιες αξίες: χαλαρότητα, αμορφωσιά, μίσος προς το υποτιθέμενο προτεσταντικό πνεύμα του καπιταλισμού. Ανεβάσαμε στην εξουσία τον γείτονά μας από απέχθεια στις ελίτ και στην επάρατη δεξιά – η οποία εφάρμοσε την ίδια κρατικιστική και πελατειακή πολιτική με την αριστερά. Τέτοιο ήταν και το ΠΑΣΟΚ: δεν πρόκειται για «πρώτη φορά αριστερά», πρόκειται για μόνιμη αριστερά. Αλλάζει κάπως η φρασεολογία – οι αξίες (δηλαδή η απουσία τους) παραμένουν ίδιες.

Η βανδαλιστική αριστερά έχει ηθικό πλεονέκτημα έναντι του καθωσπρεπισμού της δεξιάς. Μήπως αυτό το είδος της κυβερνώσας αριστεράς που διαθέτουμε σήμερα μπορεί να απομυθοποιήσει αυτή την κυριαρχία; Σιγά τον καθωσπρεπισμό. Η δεξιά στην Ελλάδα τρέχει πίσω από την αριστερά – έχει σύμπλεγμα ενοχής και κατωτερότητας. Η αριστερά έχει πείσει τους πάντες ότι είναι με το μέρος του Καλού. Αλλά οι «πάντες» δεν γνωρίζουν την Ιστορία. Την Ιστορία την έγραψαν οι πτηνόμενοι του εμφυλίου και τη διδάσκουν στα σχολεία.

Ετοιμάζεις όντως ένα μυθιστόρημα με ήρωα ένα ράφτη ονόματι Κορνήλιο Πρέσκοτ που προσχωρεί στο στρατό του Κρόμγουελ; Τι άλλο μας επιφυλάσσει; Λοιπόν, έχουμε και λέμε. Αν δεν πεθάνω – είμαι μεγαλούτσικη – θα τελειώσω ένα βιβλίο για την αμερικανική εξωτερική πολιτική μετά την εισβολή των Σοβιετικών στο Αφγανιστάν. Σημειώνω εδώ ότι ήμουν υπέρ της σοβιετικής επέμβασης και πιστεύω ότι οι ΗΠΑ έκαναν μνημιώδη γκάφα να βοηθήσουν τους Μουτζαχεντίν μόνο και μόνο επειδή οι Μουτζαχεντίν ήταν εχθροί των εχθρών τους. Επίσης, γράφω το βιβλίο για τον ράφτη... Τώρα τον έχω μετονομάσει «Λούσιους», όχι Κορνήλιους. Και στις ελεύθερες ώρες σκαρώνω ένα paper που μπορεί να το κάνω βιβλίο.

Τα σόσιαλ μίντια δεν χάρηκαν ιδιαίτερα για το Νόμπελ του Ντίλαν. Τι λες εσύ για τα σόσιαλ μίντια και για τον Ντίλαν; Δεν συμμετέχω σε κοινωνικά δίκτυα, έχω μόνο μια σελίδα στο LinkedIn για επαγγελματικούς λόγους. Βρισκόμαστε σε μια περίοδο όπου η λεγόμενη popular culture έχει επικρατήσει – εξού και το Νόμπελ σε έναν λαϊκό καλλιτέχνη που υπήρξε και αξιόλογος ποιητής. Ας είμαστε δίκαιοι: πολλά Νόμπελ δόθηκαν σε συγγραφείς που δεν διαβάζονταν – είτε για πολιτικούς λόγους, είτε εξαιτίας του Zeitgeist. Ποιος ενδιαφέρεται σήμερα για την Γκράτσια Ντελέντα; Ο Ντε Κλεζιό άξιζε το Νόμπελ; Ο Πατρίκ Μοντιανό; Ο Ορχάν Παμούκ; Κατά τη γνώμη μου, ο Μπομπ Ντίλαν είναι ανώτερος από πολλούς νομπελίστες. Σίγουρα είναι ανώτερος από τον Ντάριο Φο. **A**

ΠΑΝΤΟΥ ΑΙΣΘΑΝΟΜΑΙ ΑΝΕΤΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΙΔΙΑ ΣΤΙΓΜΗ ΜΕΛΟΣ ΜΙΑΣ ΣΥΝΤΡΙΠΤΙΚΗΣ ΜΕΙΟΨΗΦΙΑΣ. ΣΥΝΗΘΙΖΕΙ ΚΑΝΕΙΣ... ΠΑΤΡΙΔΑ ΠΑΝΤΩΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΤΟΠΟΣ ΟΠΟΥ ΜΠΟΡΟΥΜΕ ΝΑ ΕΙΜΑΣΤΕ ΔΙΕΚΔΙΚΗΤΙΚΟΙ.

